

רשימה קצרה מהיות כק"ש בוארשא — אטואצק

שלהי חורף תפר"ח.

— מהרשימות שאצל רמ"פ כץ קצור.

יום א' פ' תרומה קבלת פני כק"ש על גבול פולין ולטביא שעה ד' ערב. הרכבת מתעכבת כשעה ומחצה שתית לחיים בבית התחנות.

מדברי כק"ש: כן בקדש חזיתך ומפרשים הלואי בקדש חזיתך והשי"ת יעזור מ'זאל לערנען תורה דא ואס מ'לאזט לערנען מיט אזא מס"ג ווי מ'לערנט תורה דארט ווא מ'לאזט ניט לערנען.

על כל תחנה שעוברת הרכבת במסעה — הרבה מאנ"ש ומהם הנוסעים לורשא. וכק"ש נשקף בעד החלון ומנענע בראשו לאות ברכה. עם רב בתחנת ורשא. אכסניא — נאלעוקי ז'.

כק"ש אמר שמפני חולשתו משעה ד' אחה"צ יקבל שלום. מתחלה סרב בזה וא"ל א' מאנ"ש שבעת המאסר — ל"ע — אמרו תילים בביהכנ"ס. ואמר כק"ש א"כ וויל איך קיין בע"ח ניט בלייבען בא זיי איז דאך דאס א ענין.

וסדר ג"י הראשונים: עד חצות היום — כק"ש בחדרו ואין איש עמדו. חצות היום — עד שעה ד' נכנסים אליו הרביים והרבנים שליט"א. משעה ד' מקבל שלום שעות אחדות.

לא' מאנ"ש שנכנס ליחידות ענה כק"ש: לאחהש"ק. מע'דארף זיך פירען ווי אלטע חסידים האבען זיך געפירט. פריער חסידות דערנאך יחידות. והמשל פיצי"א. וארעמע פ. איז וארעם און קלעפיק קאלטע פ. איז געשמאקער, אבער ס'איז קאלט און ניט קלעפיק.

יום ה' ועש"ק לא קבל שום איש. לעצמו בחדרו. אמר זאגען חסידות קען איך כד' שעה, אבער זאגען חסידות ווי דער טאטע האט געואלט דארף איך האבען הכנה.

כחצי שעה לפני הדה"נ בא כק"ש לחדר מיוחד בצד אולם הישיבה. אחר שעה קלה נכנס להאולם ישב אצל שלחן המוקף מד' רוחותיו. מאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כשתי שעות ומחצה. קבלת שבת. חזרה. אחרי התפלה הלך כק"ש לביתו בלויית אלפי ישראל. סעודת ש"ק לעצמו. ש"ק בקר נכנסו כעשר איש מאנ"ש לחזרה. בחדר השני התפללו תפלת

שחרית. לקרה"ת יצא כק"ש שמע הקריאה מתוך החומש. עלי' למפטיר וכל תנועה ונגון ממש ככ"ק אדנ"ע. אחרי התפלה מרכין ראשו לכאו"א בברכת שבתא טבא. סעודת היום — לעצמו.

ממוצש"ק עד יום ה' תצוה בכל ערב יחידות ד"ה' שעות. עד חצות היום בחדרו לעצמו. מחצות — הרביים, הרבנים, אסיפות וכה"ג.

יום ה' לעת ערב בקור בהישיבה ומראש בהקאנטאר שהתענין בכל פרט ופרט אח"כ התיצבו לפניו הרא"י המשגיחים והמשפיעים ושאלם לכל פרט ופרט. אח"כ נכנס למחלקה הא' ממנה להב' וכו' וגמר באולם ויאמר — באולם — למשגיח הראשי: אַ שיינער אייגענס. משם לדיוטא העליונה מקום הלינה ויאמר "זיי זיינען וערט אסך מעהר". משם לבית התבשיל והאוכל. טרם צאתו בירך ברכת שהחינו וענו אחריו אמן. ואמר: עס איז דאך א בנין עדי עד נאר דאס איז אין פנימיות. השי"ת יעזור אז אויך אין חצוניות זאל דאס זיין איין אייגענער. הכרת תודה לכל המתעסקים וכו'. בבואו הביתה אמר לא' מאנ"ש כי ניזוז למאד ממראה הישיבה. איהר ווייסט ניט ואס איהר האט אויפגעטאן. איך בין דאך געוען א מנהל פועל אין תו"ת, וען איך ואלט צוגעשטעלט דעם טאטען אזא זאך ואלט איך געקראגען א אויסצייכנונג. רק אחרי בקור זה הורשו תלמידי הישיבה ליכנס ליחידות.

עש"ק לעצמו. בקש להתפלל גם קבלת ש"ק לעצמו וטען א' מאנ"ש: אידען האבען שוין יג' יאהר ניט געזעהען דעם רבי'ן ומשתוקקים לראות מלכנו. עס איז א טענה ענה כק"ש. ויצא להתפלל. סעודת הלילה לעצמו. למחרתו — כמו ש"ק העבר. סעודת היום במעמד אנ"ש בתוך הסעודה מאמר זכור את גו' עמלק. במוצש"ק יחידות.

יום א' ויום תענית אסתר לא קבל שום איש ולא נכנסו אליו. יצא לקריאת המגלה. סעודת ליל פורים עם אנ"ש הנקובים בשם עד אחר חצות הלילה. בתוך הסעודה — שיחה.

למחרתו שעה ד' הסעודה באולם הישיבה בתוך הסעודה שיחה ודא"ח. ברהמ"ז שעה ב' אחר חצות לילה.

כק"ש נכנס להקונטאר להנפש מעט. קרא להועד ואמר: לא שערתי שהישיבה במצב נעלה כזה, עס איז דעם טאטענס א שטיקעל ארבעט.

בשו"פ נסע לאטואצק. על ש"ק תשא באו לשם הרבה מאנ"ש ונבחרו התלמידים. בסעודת ליל ש"ק ויום ש"ק שיחות. במוצש"ק דבר

בארוכה עם הא' מאנ"ש ע"ד הישיבה ועתידה הבהיר. כל יום המחרת — יחידות. לעת ערב נסיעה לורשא. למחרת ביום יחידות כשתי שעות. כחצות הלילה נסע לבית התחנות. שם הרהיב א' מאנ"ש לשאול אם שבע רצון הוא מביאתו. וענה כק"ש במעמד אנ"ש: איך בין ת"ל זייער צופרידען מוארשא מאנ"ש ובראשם הישיבה. נתן כסף לא' מהתלמידים באמרו: דאס גיב איך אויף מאכען שבת א קדוש אין דער ישיבה. ויסעו לוילנא ע"מ להתעכב שם עד אחרי השבת.

רשימה קצרה מהיות כ"ק אדמו"ר שליט"א בוארשא — אטואצק
שלהי חורף תפר"ח*.

— מהרשימות שאצל ר' משה פנחס כץ. קיצור**.

ביום א' פ' תרומה נערכה קבלת פני כ"ק אדמו"ר שליט"א ע"י
נכבדי אנ"ש דוארשא שנסעו לקראתו לקבל פניו על גבול פולין ולטביא,
בשעה ד' ערב. הרכבת שצריכה לנסוע לורשא מתעכבת כשעה ומחצה,
ובינתיים — שתיית לחיים בבית התחנות.

מדברי כ"ק אדמו"ר שליט"א בבית התחנות: כתיב² "כן בקדש
חזיתך", ומפרשים הלואי בקדש חזיתך³. והשי"ת יעזור מ'זאל⁴
לערנען תורה דא, ואס מ'לאזט לערנען, מיט אזא מס"נ ווי מ'לערנען
תורה דארט ווא מ'לאזט ניט לערנען.

על כל תחנה שעוברת הרכבת במסעה — ממתינים הרבה
מאנ"ש, ומהם העולים על הרכבת ונוסעים לורשא. וכ"ק אדמו"ר
שליט"א נשקף בעד החלון, ומנענע בראשו אליהם לאות ברכה.

עם רב ממתין בתחנת ורשא.

האכסניא של כ"ק אדמו"ר שליט"א — ברחוב נאלעוקי מספר

51.

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר — במענה לבקשת בני ורשא לקבל

(* ראה גם מכתב ה' י"א שבט תרפ"ח (אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' כג): "ע"ד נסיעתי
צלחה למחנם הט', אם כי בריאותי חלושה .. כבדה לי הנסיעה בזמן הזה, אמנם לגודל תשוקתי
להתראות עם ידידנו אנ"ש התמימים ולבקר את ישיבת תומכי תמימים דליובאוויטש יצ"ו אשר
בעי"ת ווארשא יע"א, החלטתי להבליג על הכל ובעזרתו ית' לעשות נסיעתי צלחה על משך
כשני שבועות למלאות חפץ אנ"ש והתמימים יחי". וראה גם חלק מיומנו של אדמו"ר
מהוריי"צ שכתב בעת ביקור זה — שנדפס ב"מבוא" לסה"ש תרפ"ח-תרצ"א ע' יא.

(** ראה גם ספר התולדות אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' 5 ואילך.

(1 ראה גם סה"ש הנ"ל ע' 8.

(2 תהלים סג, ג.

(3 נסמן בסה"ש שם הערה 3.

(4 = שילמדו תורה כאן, שמניחים ללמוד — באותה מס"נ כמו שלומדים תורה היכן שלא

מניחים ללמוד.

(5 "במעון רש"פ שי' זאלמאנאו" (יומן הנ"ל).

שלום (כמנהג חסידי פולין לקבל שלום מהאדמו"ר) — שמפני חולשתו מעמל הדרך הנה רק משעה ד' אחר הצהרים יקבל שלום.

מתחלה סרב כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה, ואמר לו אחד מאנ"ש שבעת המאסר — ל"ע — אמרו תילים בביהכנ"ס. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: א"כ וויל⁸ איך קיין בע"ח ניט בלייבען. בא זיי איז דאך דאס א ענין.

וכך הי' סדר ג' ימים הראשונים: עד חצות היום — כ"ק אדמו"ר שליט"א נמצא בחדרו, ואין איש עמדו. מחצות היום — עד שעה ד', נכנסים אליו הרביים והרבנים שליט"א. ומשעה ד' מקבל שלום מכל הקהל במשך שעות אחדות.

לאחד מאנ"ש שנכנס ליחידות — ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א: שיכנס (עוה"פ) לאחר הש"ק. והוסיף לומר: מע'דארף⁹ זיך פירען ווי אלטע חסידים האבען זיך געפירט. פריער חסידות דערנאך יחידות. והמשל פיצ'יא. וארעמע פיצ'יא איז וארעם און קלעפיק, קאלטע פיצ'יא איז געשמאקער, אבער ס'איז קאלט און ניט קלעפיק.

יום ה' ויום ו' ערב ש"ק — לא קיבל כ"ק אדמו"ר שליט"א שום איש, והי' לעצמו בחדרו. אמר: זאגען¹⁰ חסידות קען איך כד' שעה, אבער זאגען חסידות ווי דער טאטע האט געואלט, דארף איך האבען הכנה.

ביום ועש"ק, כחצי שעה לפני הדלקת הנרות, בא כ"ק אדמו"ר שליט"א לחדר מיוחד בצד אולם הישיבה. אחר שעה קלה נכנס להאולם, ישב אצל שולחן המוקף מד' רוחותיו, ואמר מאמר ד"ה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם¹¹, במשך כשתי שעות ומחצה.

(6) אף ש"בשעה 8 בקר באנו לווארשא" (יומן הנ"ל).

(7) ביומן הנ"ל: "בשעה 4 קבלת אנשי' עד שעה 11 לילה. ההמון רב בלא ע"ה. רובם בני פולין. והעבודה תכבד עלי ביותר. (בשעה עוברים יותר על ר"ן איש בזה אחר זה)".

(8) = אינני רוצה להשאר בעל-חוב. אצלם (אצל חסידי פולין) הרי זה (קבלת שלום) ענין.

(9) = צריכים להתנהג כמו שהחסידיים הזקנים התנהגו. תחילה (שמעו) חסידות, ואח"כ (נכנסו) ליחידות. והמשל לזה — מהמאכל הנקרא "פיצ'יא" (רגל קרושה). "פיצ'יא" חמה — היא חמה ודביקה, "פיצ'יא" קרה, היא טעימה יותר, אבל היא קרה ולא דביקה.

(10) = לומר חסידות — יכול אני עשרים וארבע שעות, אבל לומר חסידות כפי שאדמו"ר רצה — צריך אני הכנה.

(11) נזכר גם ב"מפתח ספרי מאמרי ודרושי אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע" (קה"ת תשכ"ח) בעריכת רבינו. ושם (מסיפורי הר"ש זאלמאנאו), שאדמו"ר מהוריי"צ אמר: עם המאמר ועשו לי מקדש "קניתי" את ווארשא. — ל"ע לא הגיע מאמר זה לידינו.

אחרי אמירת המאמר התפללו קבלת שבת. ואח"כ נערכה "חזרה" על המאמר.

אחרי התפלה הלך כ"ק אדמו"ר שליט"א לביתו בלויית אלפי ישראל. סעודת ש"ק ערך כ"ק אדמו"ר שליט"א לעצמו.

ביום הש"ק בוקר, נכנסו כעשר איש מאנ"ש ל"חזרה". בחדר השני התפללו תפלת שחרית. לקריאת התורה יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א, שמע הקריאה מתוך החומש. עלי' למפטיר, וכל תנועה וניגון ממש כאביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע. אחרי התפלה מרכיז כ"ק אדמו"ר שליט"א ראשו לכאו"א בברכת שבתא טבא. סעודת היום — ערך כ"ק אדמו"ר שליט"א לעצמו.

ממוצאי ש"ק עד יום ה' פ' תצוה התקיימה בכל ערב "יחידות" במשך ד'ה' שעות. עד חצות היום שהה כ"ק אדמו"ר שליט"א בחדרו לעצמו. מחצות — נכנסו אליו הרביים, הרבנים, נערכו אסיפות וכהאי גוונא.

ביום ה' לעת ערב ערך כ"ק אדמו"ר שליט"א ביקור בהישיבה, ומראש — בהקאנטאר (משרד) שהתענין בכל פרט ופרט. אח"כ התיצבו לפניו הראשישיבה המשגיחים והמשפיעים, ושאלם לכל פרט ופרט. אח"כ נכנס למחלקה הא', ממנה למחלקה הב' וכו', וגמר באולם, ויאמר — באולם — למשגיח הראשי: "א"י¹² שיינער אייגענס". משם הלך לדיוטא העליונה, מקום הלינה, ויאמר: "זיי¹³ זיינען וערט אסך מעהר". משם הלך לבית התבשיל והאוכל. טרם צאתו בירך ברכת "שהחינו", וענו אחריו אמן. ואמר: עס¹⁴ איז דאך א בנין עדי עד, נאר דאס איז אין פנימיות. השי"ת יעזור אז אויך אין חצוניות זאל דאס זיין איין אייגענער. וסיים בהכרת תודה לכל המתעסקים וכו'.

בבואו הביתה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחד מאנ"ש כי ניזוז למאד ממראה הישיבה. והוסיף לאמר: איהר¹⁵ ווייסט ניט ואס איהר האט אויפגעטאן. איך בין דאך געוען א מנהל פועל אין תומכי

(12) = רכוש נאה.

(13) = הם (התלמידים) ראויים להרבה יותר.

(14) = הרי זה בנין עדי עד, אלא שזהו בפנימיות. השי"ת יעזור שגם בחיצוניות יהי' כן.

(15) = אינכם יודעים מה פעלתם. אני הרי הייתי מנהל פועל בתומכי תמימים, אילו הייתי

מגיש לאבי דבר כזה, הייתי מקבל אות הצטיינות.

תמימים, וען איך ואלט צוגעשטעלט דעם טאטען אזא זאך ואלט איך געקראגען א אויסצייכנונג.

רק אחרי ביקור זה הורשו תלמידי הישיבה ליכנס אל כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"יחידות".

ערב ש"ק — הי' כ"ק אדמו"ר שליט"א לעצמו. ביקש להתפלל גם קבלת ש"ק לעצמו, וטען א' מאנ"ש: אידען¹⁶ האבען שוין יג' יאהר ניט געזעהען דעם רבי'ן, ומשתוקקים לראות מלכנו. "עס איז א טענה"¹⁷ — ענה כ"ק אדמו"ר שליט"א, ויצא להתפלל עם הציבור. סעודת הלילה ערך כ"ק אדמו"ר שליט"א לעצמו. הסדר למחרתו — הי' כמו בש"ק העבר. סעודת היום ערך כ"ק אדמו"ר שליט"א במעמד אנ"ש. בתוך הסעודה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א מאמר ד"ה זכור את גו' עמלק¹⁸. במוצאי ש"ק — קיבל כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"יחידות".

יום א' ויום ב' תענית אסתר — לא קיבל כ"ק אדמו"ר שליט"א שום איש, ולא נכנסו אליו. בליל פורים — יצא כ"ק אדמו"ר שליט"א לקריאת המגלה. סעודת ליל פורים ערך כ"ק אדמו"ר שליט"א עם אנ"ש הנקובים בשם, ונמשכה עד אחר חצות הלילה. בתוך הסעודה — שיחה¹⁹.

למחרתו בשעה ד' נערכה הסעודה במעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א באולם הישיבה. בתוך הסעודה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיחה²⁰ ומאמר דא"ח²¹. ברכת המזון — שעה ב' אחר חצות לילה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נכנס אחר הסעודה להקונטאר (למשרד הישיבה) להנפש מעט. קרא להועד של הישיבה, ואמר: לא שערתי שהישיבה במצב נעלה כזה, עס²² איז דעם טאטענס א שטיקעל ארבעט.

בשושן פורים נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א לאטואצק. על ש"ק פ' תשא באו לשם הרבה מאנ"ש ונבחרו התלמידים. בסעודת ליל

(16) = יהודים לא ראו את הרבי במשך יג' שנה!

(17) = זוהי אכן טענה (צודקת).

(18) נזכר ב"מפתח" הנ"ל. — לע"ע לא הגיע לדינו.

(19) נדפסה בסה"ש תרפ"ח ע' 8 ואילך.

(20) נדפסה שם ע' 11 ואילך.

(21) ב"מפתח" הנ"ל: "ויבוא עמלק — תו"ת ווארשא — פורים, בסעודה". — לע"ע לא

הגיע לדינו.

(22) זהו "נתח" מעבודתו של אדמו"ר.

ש"ק ויום ש"ק — דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א שיחות²³. במוצאי ש"ק דבר בארוכה עם הא' מאנ"ש ע"ד הישיבה ועתידה הבהיר. כל יום המחרת — קיבל כ"ק אדמו"ר שליט"א ל"יחידות". לעת ערב — נסיעה לורשא. למחרת ביום — "יחידות" כשתי שעות.

כחצות הלילה נסע כ"ק אדמו"ר שליט"א לבית התחנות. שם הרהיב א' מאנ"ש לשאול אם שבע רצון הוא מביאתו לווארשא. וענה כ"ק אדמו"ר שליט"א במעמד אנ"ש: איך²⁴ בין, תודה לא-ל, זייער צופרידען מוארשא, מאנ"ש ובראשם הישיבה.

כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן כסף לא' מהתלמידים, באמרו: דאס²⁵ גיב איך אויף מאכען שבת א קידוש אין דער ישיבה. ויסעו כ"ק אדמו"ר שליט"א ומלויו לוילנא על מנת להתעכב שם עד אחרי השבת.

(23) ראה גם סה"ש שם ע' 18 ואילך: "ליל ש"ק פ' תשא, י"ח אדר תרפ"ח — בתוך הסעודה, בבית דודו הר"מ הארענשטיין באטוואצק".

(24) = הנני, תודה לא-ל, מרוצה מאד כו'.

(25) = (סכום) זה נותן הנני בשביל לערוך בשבת "קידוש" בהישיבה.